



Kainuun koronakriisin elvytysohjelma

Esitys

Maakuntahallitus
01.06.2020

Edunajaminen / selviytymistoimenpide-esitysten aiheet mkh:n 18.5. mukaan



Kainuun liitto

- **Yritystoiminnan** erityiset tukimuodot; huomioiden matkailun erityispiirteet
- **Lentoliikenteen** jatkumisen ja nopean elpymisen tukeminen
 - Finnair case
- **Talouden nopeaa elpymistä** tukevat toimenpiteet; valtion lisätalousarvioesitykseen
 - Suurten investointihankkeiden edistäminen valtion erityistoimin
 - Tieverkon korjausvelkaan liittyvät hankkeet (Kainuun hankkeet/ ELY:n lista)
 - Rataverkkoon liittyvät investointihankkeet Kainuussa
 - Digitalisaation edistäminen ja nopeiden tietoliikenneyhteyksien rakentaminen
- **Koulutukselliset avaukset**
 - sisäännotot, avoin ja verkko-opetus
- **Rahoitus- ja politiikkainstrumentit**
 - Maakunnan omaehtoisen kehittämisen rahoituksen kaksinkertaistaminen
 - Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen määrärahojen lisääminen



Tässä esityksessä kaksi kokonaisuutta

- 1. Talouden nopeaa elpymistä tukevat toimenpiteet**
 - Pääasiassa valtion lisätalousarvioon meneviä esityksiä

 - 2. Aluetalouden elpymistä tukevat hankkeet**
 - Kainuunlaisten yhteistyössä toteutettavat hankkeet
 - Laajemmat edunajamishankkeet
- **Kohderyhmiä:**
 - Koronakriisin vaikutuksista eniten kärsineet yritykset ja toimialat
 - Liikennepalvelut
 - Nuoret ikäluokat
-



Talouden nopeaa elpymistä tukevat toimenpiteet (valtion lisätalousarvioon)

- Suurten investointihankkeiden edistäminen valtion erityistoimin
- Rataverkkoon liittyvät investointihankkeet
- Tieverkon korjausvelkaan liittyvät hankkeet Kainuussa (Kainuun hankkeet/ POP-ELY:n lista)
- Digitalisaation edistäminen ja nopeiden tietoliikenneyhteyksien rakentaminen



Suurten investointihankkeiden edistäminen valtion erityistoimin

- **KaiCell Fibersin investointilaskelmista** ja tehdassuunnitelmista täsmällinen esitys, miten valtion halutaan osallistuvan hankkeeseen ja aiesopimus ja sitoumus valtion ja muiden sijoittajien välillä siitä, missä roolissa lähtevät mukaan.
- **Maakunnallinen investointistrategia**, joka on teollisuus ja palvelualan rahoituksen, investointien ammattilaisten tekemä, jossa eritellään
 - 1) nopeavaikutteiset, nopeasti käynnistyvät ja pitemmällä ajalla toteutuvat investoinnit,
 - 2) investointien vipuvaikutus,
 - 3) tuotto-odotukset ja tuottomekanismit sijoittajille,
 - 4) julkisten ja yksityisten sijoitusten kohteet,
 - 5) palvelu-alan ja teolliset sekä infran investointikohteet,
 - 6) kullekin tunnistetulle merkittävälle investoinnille mahdolliset rahoituslähteetInvestointistrategiassa tulee olla esitys sen toteutuksesta ja toteutuksen koordinoinnista. Strategian laatimiseen pitää saada valtion rahoitus osana koronaelvytystä (tai siltasopimusta)

Rataverkkoon liittyvät investointihankkeet Kainuussa



Kainuun liitto

Yksiraiteisen rataverkon liian pitkistä liikennepaikkaväleistä johtuvia kapasiteettiongelmia voidaan vähentää rakentamalla uusia liikennepaikkoja. Rataverkon nopeuttamisella parannetaan alueiden liikenteellistä saavutettavuutta ja lisätään rautateiden kilpailukykyä liikenne- ja kuljetusmuotona sekä edistetään ilmastotavoitteiden saavuttamista.

- Valtion talousarvioon vuodelle 2021 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahoihin momenttikohtaan 77. Väyläverkon kehittäminen määrärahavaraus liikennepaikkojen rakentamissuunnittelua ja/tai rakentamista varten:
 - **Oulu-Kontiomäki radan uudet liikennepaikat**
 - **Ylivieska-lisalmi-Kontiomäki välityskyvyn parantaminen, 2. vaihe**
 - **Kontiomäki-Pesiökylä radan peruskorjaus ml. raakapuun kuormauspaikkojen kehittäminen (Pesiökylä, Hyrynsalmi, Kontiomäki)**
- Valtion talousarvioon vuodelle 2021 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahoihin momenttikohtaan 77. Väyläverkon kehittäminen määrärahavaraus Savonradan kehittämistoimenpiteiden suunnittelua ja rakentamista varten
 - **Savonradan (Kouvola-Kajaani) nopeuttaminen, peruskorjaus ja turvalaitteiden uusiminen**
- **Savonradan** kehittämisen sisällyttäminen Liikenne 12-suunnitelmaan



Tieverkon korjausvelkaan liittyvät hankkeet(1/2)

Tieinvestoinneilla parannetaan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, liikenneturvallisuutta, kestävästä liikkumisesta sekä ajoneuvoliikenteen sujuvuutta.

- Suunnitelmavalmiuden puolesta vuonna 2020 käynnistettävissä olevat tehokkaimmat pienet alueelliset tieinvestoinnit:
 - Maantie 9005 välillä kantatie 76 - Sotkamo Silver Oy:n kaivos, Sotkamo
 - Maantie 899 (Pohjavaarantie) ja maantie 8991 (Kuikkalammentie) kiertoliittymä Vuokatissa, Sotkamo
 - Valtatie 22 jkpp-järjestelyt Metelin liittymän kohdalla (sisältää alikulkukäytävän), Paltamo
 - Maantie 912 jkpp-järjestelyt Koulukadun liittymässä, Kuhmo
 - Valtatie 5 parantaminen välillä Häikiömäentie - Losotörmäntie, Kajaani
 - Seututien 900 (Hyryntie) siirtäminen Kuhmo Oy:n sahalaitoksen kohdalla, Kuhmo



Tieverkon korjausvelkaan liittyvät hankkeet (2/2)

- Kajaani-Sotkamo VT 6 yhteysvälin kehittäminen: keskikaiteelliset ohituskaistat Korholanmäelle ja tievalaistus
- Hoikan paikallistien perusparannus (Hyrynsalmi)
- Kontiomäen kevyen liikenteen väylä Kontiomäen Neste – Kontiomäki
- Valaistuksen jatkaminen välille VT22 risteys – Kontiomäki ja Kontiomäki – puutavaraterminaalin risteys
- Mieslahti – Paltamo –kevyen liikenteen väylä sis. Metelin risteuksen alikulkutunneli
- Kiehimänjoen ylittävä kevyen liikenteen uusi yhteys (nykyinen ahdas ja eiturvallinen)
- Kuhmo, yhdystie nro 9070 parantaminen ja päällystäminen välillä KT89-Hyrynsalmen raja



Digitalisaation edistäminen ja nopeiden tietoliikenneyhteyksien rakentaminen

Nopeiden tietoliikenneyhteyksien kattavuus myös harvaanasutuilla alueilla varmistettava ja käynnistettävä nopeasti tarvittavat investoinnit ja rakennushankkeet kansallisella rahoituksella

- **CSC-kaupunki yhteistyöhanke**, 4 htv:n yksikkö hakemaan uusia toimijoita Kajaanin suurteholaskennan datakeskusekosysteemiin.
- **Koillisväylän datakaapelin** rakentamisen tukeminen Cinian toimesta
- **Laajakaistaverkon investointien** tukeminen ja valokuiturunkoverkon rakentaminen.
- Kunnille että sotelle **sähköisen asioinnin** kehittämiseen, sähköisten palvelujen saavutettavuuteen ja käyttöönoton laajentamiseen tarvitaan lisäpanostusta.



Aluetalouden elpymistä tukevat hankkeet

- Yritystoiminnan erityiset tukimuodot
 - Lentoliikenteen jatkumisen ja nopean elpymisen tukeminen
 - Liikenteen ja saavutettavuuden kehittämishankkeet
 - Koulutukselliset avaukset
 - Rahoitus- ja politiikkainstrumentit
 - Kuntatalouden turvaaminen
-



Yritystoiminnan erityiset tukimuodot; huomioiden matkailun erityispiirteet

- **Suorat tuet** yrityksille määräaikkaisina, riittävän pitkään, erityisesti eniten kärsineille toimialoille;
- Nopea selvitys siitä, miten korona muuttaa erityisesti matkailuun liittyvien palvelujen kysyntää: Toimenpidesuosituksot ja TKI hankkeet käyntiin selvityksessä havaittujen kaltaisten palvelujen tuottamiseen, tarjonnan luomiseen ja markkinointiin
- **Yritysten verkkokaupan, digitalisoinnin** ja innovaatioiden tuotteistamisen **tukeminen**.
- Käynnistettävä **pk-yritysten koulutusohjelma** jolla nostetaan yritysten osaaminen digitalisaation hyödyntämisessä riittävälle tasolle.
- Matkailua korvaamaan pitää investoida **etätöhubeihin** matkailukeskusten yhteyteen, johon rakennetaan eri kohderyhmille räätälöityjä palveluja ja fasiliteetteja.
- **Kotimaan matkailuun** panostaminen (erityishuomiossa alueet, joilta isot tapahtumat peruttu). Panostaminen lähimatkailuun, retkeilyyn, kansallispuistoihin ja liikuntapaikkoihin
- Yrityspalveluverkoston vahvistaminen



Lentoliikenteen jatkumisen ja nopean elpymisen tukeminen

- Kajaanin lentokentän **lentoliikenteen nopea käynnistäminen**
 - uutena keinona ostopalveluna toimiva työmatkacharter ulkomaiselle työvoimalle
 - Kainuun lentoliikennekysynnän vahvistaminen ja yhteistyö Finnairin kanssa
 - Edunajaminen yhteistyössä muiden suljettuna olevien lentokenttien maakuntien, keskuskaupunkien ja elinkeinoelämän kanssa
 - VLJS: kolmen tunnin saavutettavuus pääkaupunkiin
 - Finnairin strategia
- Kainuun matkailun kv. markkinoinnin strateginen suunnittelu (Arctic Lakeland –brändäys) ja kampanjoiden käynnistäminen



Liikenteen ja saavutettavuuden kehittämishankkeita

- Henkilöjunaliikenneyhteyksien kehittäminen **Oulu-Kajaani** yhteysväliillä
 - Valtion talousarvioon vuodelle 2021 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahoihin momenttikohtaan 31.20.55 Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen määrärahavarauksen lisäys junaliikenteen palvelujen ostoon
 - Yhteysvälin henkilöjunaliikenteen lisääminen huomioitava lisäksi LVM – VR väliseen sopimukseen junaliikenteen ostoista liittyvässä velvoitepäätöksessä
- **Moottorikelkkareittien** koneellisen hoidon **kokeiluprojekti** koko Kainuun alueella. Jatkoa reittien kunnostusprojektille. Viisivuotisjakso, jolloin saataisiin urakoitsijoita mukaan ja uskallusta laiteinvestointeihin.



Koulutukselliset avaukset

1. Avoimen opintojen tarjonnan löydettävyyden parantaminen

- Kehittämistoimilla parannetaan avoimen ammattikorkeakouluopintojen löydettävyyttä sekä kasvatetaan tarjontaa vastaamaan paremmin koronakriisin tuomiin muutoksiin osaamistarpeessa. Fokus on erityisesti niissä toimialoissa, joissa kriisin vaikutukset ovat olleet suurimmat.
- Kainuun Siltasopimuksessa esittämän koulutussetelin pilotin käynnistäminen. Sillä voidaan taloudellisesti tukea yrittäjien, työ- ja/ tai opiskelupaikkaa vaille jääneiden opiskelua avointen opintojen kautta erityisesti verkkopohjaisia koulutuksia hyödyntäen.

2. Pysyvän sosionomikoulutusvastuun saaminen Kainuuseen.

- Sosiaalialan osaajia tarvitaan jatkossa enenevässä määrin osaltaan varmistamaan, että mahdollisimman moni kainuulainen on mukana työmarkkinoilla ja työllisyysaste saada takaisin kasvu-uralle. Koulutustarjonnan monipuolistaminen lisää myös alueen vetovoimaa.

3. Työvoiman saatavuuden varmistaminen teollisuuden aloille Kainuussa

- Kansainvälisen työvoiman saatavuuden edistäminen
- Rekrytoinnin mahdollisuudet ja edistäminen valituilla kohdemailla pilottina Afrikka, Sambia, josta on jo olemassa esimerkkejä kainuulaisessa työvoimaissa -> mukaan kampanjaan
- Ammattikoulu ja korkeakoulutasoinen työvoima
- Rekrykampanja Kajaaniin / Kainuun markkinointi; Kainuun vetovoiman vahvistaminen vahvuuksiin nojaten; luonto, väljyys, puhtaus, vuodenajat jne...

•



Koulutukselliset avaukset

- **Kajaanin opettajakoulutuksen** palauttaminen nopeutetulla aikataululla
 - Monimuotoisen opettajankoulutuksen aloittaminen ja sen valtion rahoitus, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen 2020-luvulla kärjistyviin osaajatarpeisiin
- KAMK:n ja KAO:n aloituspaikkojen lisääminen, 2021 ”kiintiön” käyttäminen jo 2020.
- **Yrittäjyysakatemia**
 - yrittäjyyden vahvistaminen, yrittäjyyskasvatus
 - Maahanmuuttotaustaisten ja kansainvälisten opiskelijoiden yrittäjyysvalmennukseen panostaminen
 - Uudenlaiset oppimisympäristöt yhdessä yritysten kanssa
- Modernien oppimisympäristöjen kehittäminen
- **Kainuun (pienten) lukioiden** yhteisten etäopetussisältöjen tuottaminen yhteistyössä
 - Etä- ja verkko-opintojen lisääminen
- Etäopetus perusopetuslakiin
- **Osaamistarpeiden ennakointiin** liittyvän tiedon vahvempi yhteensovittaminen ja hyödyntäminen => yhteinen ’Osaamisen kehittämisen tilannekuva’



Rahoitus- ja politiikkainstrumentit

- Sopimuksellisuuden malli maakuntien kehittämisessä
 - Laaditaan valtion ja maakuntien (ja näin välillisesti alueen kunnat) välille sopimus alueiden elinvoiman edistämiseksi, osaamisen hyödyntämiseksi ja Suomen kilpailukyvyn turvaamiseksi Koronan jälkeisessä ajassa
 - Kainuun (ja muiden) siltasopimusten jatkaminen
- Maakunnan omaehtoisen kehittämisen rahoituksen kaksinkertaistaminen
 - Kainuun liitto on jo käyttänyt kokonaan maakuntien omaehtoisen kehittämisen määrärahan vuodelta 2020 (yht. 215 000 euroa)



Rahoitus- ja politiikkainstrumentit

- **Suorat tuet** yrityksille määräaikaisina, riittävän pitkään, erityisesti eniten kärsineille toimialoille; määrärahojen riittävyys toimenpiteisiin tulee varmistaa.
- Kattava ja moderni tietoliikenneverkko ulotuttava koko maakuntaan: rakentamisen rahoitus on varmistettava
- Yrittäjyyden edistäminen: omistajanvaihdosten, re-start upien ja uusyrityksperustannan edistäminen, kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyvät kehittämistoimet, yritysryhmähankkeet
- Palkkatuen hyödyntäminen ennen kaikkea palvelusektorin työllistämisen varmistamiseksi.
- Työntekijöiden oleskelulupaprosessin nopeuttaminen
- Uuden EU-ohjelmakauden aloittamisen siirtäminen



Kuntarahoituksen turvaaminen

- **Kuntatalouden turvaamiseksi tarvittavia keinoja:**
 1. Kiinteistöjen purkuavustus.
 2. Alaskirjauksien helpottaminen.
 3. Valtionavustus julkiseen rakentamiseen, jolla kannustetaan hyödyntämään puuta rakennusmateriaalina.
 4. Määräaikainen valtionosuus kunnille investointihankkeisiin kuten uudet sote-asemat.
 5. Yhteisövero-osuuden määräaikainen nostaminen.
 6. Pidättäytyminen kunnille suunnitelluista uusista tehtävistä.
- **Kuntien elvytyspaketin jakaminen edes osin peruspalvelujen valtionosuuden laskennallisten kustannusten suhteessa.**
 - Vaihtoehtoja jakamiselle:
 - Palkansaajien maksamien kunnallisverojen suhteessa
 - Kunnallisverojen suhteessa
 - Tasasuuruudesta asukasta kohden
 - Peruspalvelujen valtionosuus, laskennalliset kustannukset
 - Peruspalvelujen valtionosuus loppusumma mom. 28.90.30
 - Eryityisesti nämä kaksi alinta hyödyttäisivät Kainuun kuntia. Ensimmäinen hyödyttää eniten Helsinkiä.